

Pastýřský list k mottu diecéze 2009

Vím, komu jsem uvěřil (2Tim 1,12)

Milé sestry a milí bratři,

tato slova z posledního Pavlova listu, psaného před smrtí pravděpodobně z římského vězení, jsou jakousi jeho závětí, jsou výrazem toho, v koho Pavel věřil a z čeho bral sílu ke svému mimořádnému životu. Vzhledem k Roku svatého Pavla, který nám staví Pavla – i přes jeho mimořádnost – jako vzor hodný následování, jako člověka velké víry, je dobré vzít tento text i jako příležitost k oživení naší víry.

Zamysleme se především nad podstatou víry, co je vlastně víra. Necháme se při tom vést slovy papeže Benedikta XVI. z jeho knihy Úvod do křesťanství, z níž budu volně citovat.

Řeknu-li věřím, neznamena to, že konstatuji to či ono, ale že k bytí, k existenci, k sobě a celku skutečnosti zaujímám určitý postoj. Postoj, že to, co nelze vidět, co se žádným způsobem nemůže objevit v mém zorném poli, není neskutečné, právě naopak: že ono neviditelné je pravou skutečností, že je tím, co vše ostatní existující nese a umožňuje a co člověku skýtá vpravdě lidskou existenci, co umožňuje jeho lidství a lidské bytí. Vyjádřeno ještě jinak: věřit znamená přijmout, že v jádru lidské existence se nalézá bod, smysly neuchopitelný, v němž objevujeme neviditelné, kde se toho neviditelného můžeme dotýkat a přitom zakoušet, že je pro naši existenci nezbytné. Teprve tak se nám vlastně rozhodujícím způsobem otevírá pohled na svět.

Takového postoje dosáhneme jen tím, co Bible nazývá proměnění či obrácení. Ano, víra je obrácení, při němž člověk odhalí, že podléhá klamu, jestliže přilnul jen k tomu, co je viditelné a hmatatelné. To je zároveň i nejhlubším důvodem, proč se víra nedá názorně dokázat: Víra je obrat bytí a obdrží ji pouze ten, kdo se obrátí. Protože nás ale naše přirozené sklony neustále odvádějí jiným směrem, je víra jakožto obrácení den co den nová: jedině prostřednictvím celoživotního obrácení můžeme tedy pochopit, co znamená říci: věřím.

Víra náleží do oblasti základních rozhodnutí, jimž se člověk nemůže vyhnout a na něž může odpovídat pouze jediným způsobem. Existuje tedy sféra, která nepřipouští jinou odpověď, než odpověď víry, a žádný člověk tuto oblast nemůže zcela obejít. Každý člověk nutně nějakým způsobem "věří".

Co tedy znamená věřit? Věřit nemůžeme redukovat na vědět. Je to způsob postoje, jaký člověk zaujímá k celku skutečnosti, který se vymyká vědění a je s věděním nesoměřitelný. Je to stanovení smyslu, bez něhož člověk zůstává jako bez opory, a které je nutné pro uvažování i jednání. To je možné jen silou nějakého smyslu, který člověka nese. Člověk opravdu nežije jen z chleba věcí uskutečnitelných, které je schopný sám vytvořit. Člověk, jako takový, žije ze slova, z lásky a životního smyslu. Životní smysl je ten chléb, který člověka udržuje. Bez slova, bez smyslu, bez lásky se dostane člověk do situace, kdy už nemůže opravdu žít, i kdyby žil v sebevětším přeplachu. Situace, kdy člověk opakuje "já už nemohu" se velmi často vyskytuje i v hmotném blahobytu.

Smysl tedy nemá původ ve vědění. Smysl vytvořený člověkem není vposled žádný smysl. Smysl, tedy základ, na němž může celá naše existence stát a žít, nelze vytvořit, ten je možné jedině přijmout. Věřit křesťansky, znamená svěřovat se smyslu, jenž nese mne i svět; přijímat ho jako pevný základ, na kterém mohu beze strachu stát. Znamená to chápat naši existenci jako odpověď na Slovo, na Logos, který všechno nese a udržuje. Znamená to souhlasit s tím, že smysl, jež nemůžeme vytvořit, ale jen

přijmout, je nám už darován, takže stačí, abychom ho přijímali a svěřovali se mu. Ovšem to, na čem člověk může stát a co mu může být smyslem, smí být pouze pravda sama. Smysl, který by nebyl pravdou, by byl ne-smysl. Proto křesťanská víra v podstatě obsahuje přesvědčení, že základ veškerého smyslu, Logos, je smysl i pravda zároveň.

Základním rysem křesťanské víry je její osobní charakter. Křesťanská víra je něco víc, než rozhodnutí pro duchovní základ světa. Její ústřední formule nezní "Věřím v něco", nýbrž "Věřím v Tebe". Víra je setkávání s člověkem Ježíšem a my v tomto setkávání poznáváme smysl světa jako osobu. Ve svém životě z Otce, v bezprostředním a těsném spojení s Otcem v modlitbě, ano i v patření, je Ježíš Boží svědek, skrze něhož se můžeme dotýkat Nedotknutelného, v němž se vzdálený stal Blízkým. A co víc: on není pouhý svědek, jemuž věříme to, co nazíral ve své existenci, která nás od toho, co prvoplánově a falešně upoutávalo naši pozornost, přivedla k hlubinám celé pravdy. Ne, on je sama přítomnost Věčného v tomto světě. V jeho životě, v bezvýhradnosti jeho bytí pro lidi, je přítomen smysl světa, on se nám dává jako láska, která miluje i mne, a tímto nepochopitelným darem lásky, neohrožené pomíjivosti a nezkalené sobectvím, činí život hodným toho, abychom jej žili. Smyslem světa je TY, ovšem takové TY, jež samo není otevřenou otázkou, nýbrž je základem všeho, základem, který už žádný jiný základ nepotřebuje. A tak je víra nalezením TY, jež mě nese a ve vší nenaplněnosti a vposled i nenaplnitelnosti lidského setkávání mi dává příslib nezničitelné lásky, která po věčnosti nejen dychtí, ale také ji skýtá. Křesťanská víra žije z toho, že existuje smysl ne pouze objektivní, ale že tento smysl mě zná a miluje, že se mu mohu svěřit jako dítě, které ví, že všechno jeho tázání je bezpečně ukryto v matčině TY. A tak víra, důvěra a láska splývají nakonec v jedno, a všechny obsahy, okolo nichž se víra točí, jsou jen konkrétním naplněním onoho "Věřím v Tebe", základního obratu, na němž stojí vše ostatní, totiž zjevení Boha v tváři člověka Ježíše z Nazareta, vtěleného Božího Syna.

Ať tedy konkrétním naplněním našeho motta pro tento rok: "Vím, komu jsem uvěřil", je naše vyznání srdcem, slovy, ale především celým životem: "Věřím v Tebe, Pane Ježíši Kriste, jako v smysl světa i mého života. "

Aby náš Pán, Ježíš Kristus, byl naplněním a radostí celého vašeho života vám vyprošuji hojné Boží požehnání.

Váš biskup + František.

Plzeň, Vánoce 2008.